

Gemeente Amsterdam

Dienst Onderzoek en Statistiek

Factsheet dashboard economische situatie

Augustus 2010

Projectnummer: 10066

In opdracht van: Economische Zaken Amsterdam

drs. C. van Oosteren

drs. T. Fedorova

Oudezijds Voorburgwal 300

1012 GL Amsterdam

Telefoon 020 251 0412

c.oosteren@os.amsterdam.nl

Postbus 658

1000 AR Amsterdam

Fax 020 251 0444

www.os.amsterdam.nl

Amsterdam, augustus 2010

Inhoud

Inhoud	3
Samenvatting	5
Economisch beeld Nederland	6
Economisch beeld Amsterdam	8
Bijlage 1 Figuren	11
Macro-economie	11
Arbeidsmarkt	12
Vastgoed	14
Schiphol, haven en toerisme	15
Bijlage 2 Uitleg conjunctuurklok	16
Bijlage 3 Begrippenlijst	17

Samenvatting

Internationaal

- Internationaal gezien is er sprake van een herstellende economie: de toenemende wereldhandel zet daarbij de toon.
- Er is een verschil in het hersteltempo binnen de geïndustrialiseerde landen: de VS doen het beter dan eurolanden. Dit komt onder andere tot uiting in de economische groei.
- Binnen Europa zijn er grote verschillen, die onder andere tot uiting komen in de hoogte van het begrotingstekort, de woningmarkt en de arbeidsmarkt.
- De stresstest heeft uitgewezen dat de meeste Europese banken over voldoende bufferkapitaal beschikken om een nieuwe recessie te weerstaan.

Nederland

- Verhoudingsgewijs staat Nederland er goed voor: de woningmarkt is hier slechts mild geraakt, en de werkloosheid is vergeleken met andere Europese landen erg laag.
- In het tweede kwartaal van 2010 groeide de economie met 2,1% ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder.
- Een aantal pensioenfondsen heeft in augustus laten weten dat de dekkingsgraden dermate gedaald zijn, dat er waarschijnlijk gekort moet worden op de pensioenen.
- De groei van de Nederlandse economie is het gevolg van de aangetrokken wereldhandel. De bestedingen van de consument en de overheid blijven achter. Met de investeringen door het bedrijfsleven ging het tot en met het eerste kwartaal van 2010 ronduit slecht. In het tweede kwartaal is er weer iets meer geïnvesteerd, vooral in machines, vervoermiddelen en computers, maar nog steeds minder dan een jaar geleden.
- De sectoren industrie, handel, vervoer en financiële dienstverlening groeien weer in de eerste helft van 2010. Met de bouw, die pas later last had van de crisis, gaat het nog steeds slechter dan voorheen. De horeca laat in de eerste helft van 2010 nog geen verbeteringen zien. De zakelijke dienstverlening en dan vooral het uitzendwezen krimpt nog sterk. Herstel lijkt echter niet ver weg. De ondernemers in de uitzendbranche zijn optimistisch over de verwachte omzet en de personeelsomvang.

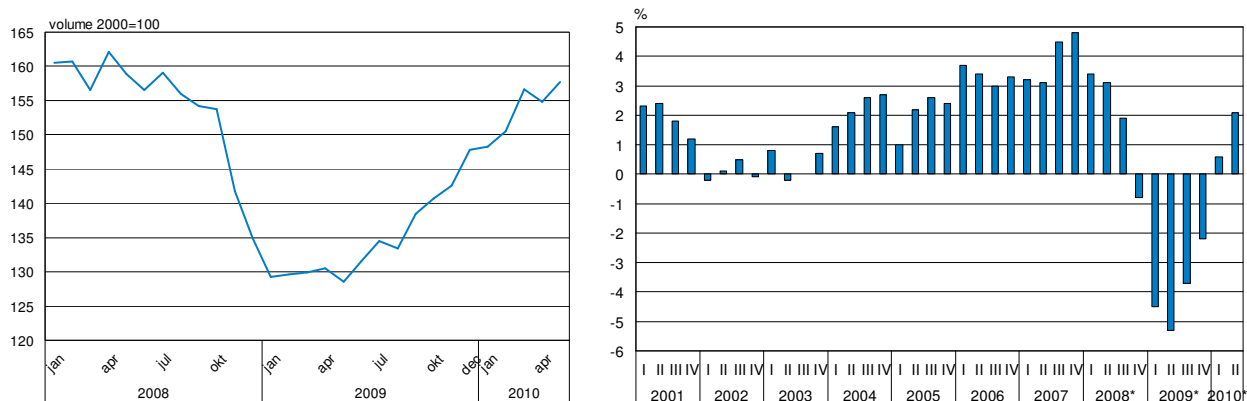
Amsterdam

- De Amsterdamse situatie onderscheidt zich nauwelijks van de nationale ontwikkeling. De Amsterdamse economie staat er beter voor dan een jaar geleden maar ook hier is het herstel nog broos.
- De arbeidsmarkt is zich voorzichtig aan het verbeteren, hetgeen zich onder andere uit in een dalende geregistreerde werkloosheid en een toenemend aantal vacatures en uitzendingen in het tweede kwartaal van 2010.
- De woningmarkt stabiliseert op een lager niveau. Van een herstel op de kantorenmarkt is, net als in de rest van Nederland, nog geen sprake.
- Amsterdam onderscheidt zich met het belang van de toeristische sector en de aanwezigheid van Schiphol. Beiden doen het goed: het aantal overnachtingen in Amsterdamse hotels neemt weer duidelijk toe en het aantal reizigers dat Schiphol aandoet en de vracht die via Schiphol wordt vervoerd groeien weer.

Economisch beeld Nederland

De kredietcrisis die in 2008 begon heeft haar sporen nagelaten in 2009 en 2010. De wereldhandel stortte eind 2008 in en dit had grote gevolgen, onder andere voor het vertrouwen in de economie, de economische groei en het begrotingstekort van landen. Sinds medio 2009 zit de wereldhandel weer in de lift, en heeft bijna het niveau bereikt van voor de kentering. De economische groei komt in 2010 langzaam weer op gang. De begrotingstekorten van de geïndustrialiseerde landen zijn echter flink groter geworden door de forse ingrepen van de overheden. Vlak voor de kredietcrisis had 95% van alle geïndustrialiseerde landen een tekort van minder dan 3%, in 2009 had 60% een tekort van meer dan 9%.¹

Figuur 1 Wereldhandel (volume) en groei bruto binnenlands product (ten opzichte van hetzelfde kwartaal vorig jaar)

bron: CPB

bron: CBS

Binnen de westerse wereld verschilt de kracht van het herstel sterk. De Verenigde Staten doen het een stuk beter dan de eurozone. De eurolanden lijken meer geraakt omdat de economische stimulering door de overheid relatief bescheiden was en de arbeidsmarkt minder flexibel is als in de Verenigde Staten.² Ook de huizenprijscorrectie heeft in enkele Europese landen een forse impact gehad. Tijdens deze periode van broos economisch herstel wordt er gezocht naar zekerheden. De stresstest heeft onlangs uitgewezen dat de meeste banken in Europa voldoen aan de gestelde eisen ten aanzien van de aanwezigheid van voldoende bufferkapitaal.

Bbp groeit weer

Na de historische krimp van de Nederlandse economie in 2009 van bijna 4 procent, zal de Nederlandse economie in 2010 naar verwachting met 1,25% groeien. In het eerste kwartaal van 2010 kwam de groei uit op 0,6 procent en in het tweede kwartaal op 2,1%, beide ten opzichte van een jaar eerder. In het eerste kwartaal van 2010 was het voor het eerst sinds vijf kwartalen dat het bbp hoger lag dan een jaar eerder. Bij de industrie, de handel en het vervoer werd een krimp in het vierde kwartaal van 2009 omgebogen naar groei in het eerste kwartaal van 2010. Dit zette zich door in het tweede kwartaal, dat alweer aanzienlijk beter was als het eerste kwartaal. Niet in alle sectoren was er al sprake van herstel. De

¹ Kwartaalbericht juni 2010, De Nederlandsche Bank

² Hessel en De Winter, Verschillen in de kracht van het westerse herstel verklaard in: ESB, 16-4-2010

bouwsector had te maken met een aanzienlijke verslechtering (krimp van 16% in het 1^e kwartaal en 10% in het 2e kwartaal) en staat er nog het slechtst voor. Ook de financiële en zakelijke dienstverlening laat in het tweede kwartaal nog een krimp zien. In het eerste kwartaal van 2010 lag het aantal gereedgekomen woningen 44% lager dan in het eerste kwartaal van 2009. Ook het aantal bouwvergunningen is fors afgenomen. Dit heeft ook consequenties voor het aantal opgerichte bedrijven. In 2009 zijn er 3.000 minder bouwbedrijven opgericht dan in 2008.

Nederlands herstel komt vooral uit het buitenland

In Nederland komt het herstel niet vanuit het binnenland maar vooral uit het buitenland, door de export. De Nederlandse uitvoer profiteert van het herstel dat zich in verschillende delen van de wereld voortzet, en van de lagere euro. Bedrijven zijn terughoudend bij het doen van investeringen in eigen land en bij het aantrekken van nieuw personeel, de consument is voorzichtig en dit geldt in mindere mate ook voor de overheid. Na het oplopen van het begrotingstekort in 2009 ontkomt de overheid niet aan bezuinigingen, hetgeen het herstel op korte termijn niet ten goede komt. Toch lijkt het vertrouwen in de economie iets verbeterd, de AEX-index staat ruim boven de 300 punten. Het producentenvertrouwen leek ook aardig hersteld, was in mei jl. zelfs voor het eerst sinds augustus 2008 weer positief, maar in juni en juli was er weer iets minder vertrouwen bij de industriële ondernemers. Het consumentenvertrouwen wordt langzaam minder negatief. Onder de huidige onzekere omstandigheden is het begrijpelijk dat het consumentenvertrouwen nog niet hersteld is en de geneigdheid tot sparen groter is dan voor de kredietcrisis.

Stilte op de vastgoedmarkt

De woningmarkt in Nederland is geraakt door de crisis. Banken hebben hun eisen ten aanzien van het verstrekken van een hypotheek aangescherpt, consumenten zijn minder verhuisingeneigd. De vraag naar (nieuwbouw)woningen is afgenomen, waardoor het woningaanbod groot is, woningen staan langer leeg en de prijzen daalden in 2009. Toch lijkt er sprake te zijn van een kentering: in het eerste kwartaal van 2010 stabiliseerde de woningmarkt zich en nam het aantal verkochte woningen toe. Op de kantorenmarkt is er nog geen sprake van herstel. De leegstand blijft onverminderd hoog, in 2009 13,3% van de voorraad.

Arbeidsmarkt stabiel dan verwacht

De arbeidsmarkt reageert veel minder dan aanvankelijk verwacht werd op de verslechterde economische situatie. Weliswaar is het aantal banen afgenomen en de werkloosheid toegenomen, maar de reactie is milder dan verwacht. In het 1^e kwartaal van 2010 waren er 156.000 banen van werknemers minder dan een jaar eerder, een afname van 2%. Vooral in de zakelijke dienstverlening verdwenen er banen. Daarnaast daalde het aantal banen in de industrie, bouw, handel, horeca, transport en bij financiële instellingen. Werkgevers snijden vooral in de inhuur van zelfstandigen maar nemen minder snel afscheid van personeel in vaste dienst. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de gespannen arbeidsmarkt van enkele jaren geleden en de verwachting dat deze situatie weer terugkomt als de economie verder aantrekt. Zzp'ers zagen hun omzet wel dalen maar melden zich niet als werkzoekende. De werkloze beroepsbevolking steeg het afgelopen jaar van 5,2 naar 5,6%. Sinds februari is de werkloosheid weer geleidelijk aan het afnemen, vooral onder mannen. In mei 2010 waren er 441.000 werklozen in Nederland. Ook de geregistreerde werkloosheid daalt.

Economisch beeld Amsterdam

Arbeidsmarkt verbetert langzaam

De Amsterdamse arbeidsmarkt ontwikkelt zich op dezelfde manier als in de rest van Nederland. Ook hier is de *werkgelegenheid* minder afgenomen dan gedacht. Door de nieuwe wet op het Handelsregister lijkt het echter alsof er in Amsterdam meer werkzame personen zijn. Deze nieuwe wet verplicht vestigingen zich te laten registreren bij de Kamer van Koophandel, wat heeft geleid tot een hausse aan inschrijvingen van vooral kleine bedrijven. Hierdoor is de werkgelegenheid in Amsterdam in 2009 en in het eerste kwartaal van 2010 officieel toegenomen tot 462.000 werkzame personen. Zonder de wetswijziging zou de werkgelegenheid in het eerste kwartaal van 2010 met 1.400 zijn afgenomen. De wetswijziging speelt ook een grote rol bij het aantal *starters*. In de eerste vier maanden van 2010 schreven bijna 3.000 starters zich in, dat is 60% meer dan in dezelfde periode in 2009.

De *geregistreerde werkloosheid* is sinds april 2010 heel geleidelijk aan het afnemen. De afname doet zich vooral voor bij de jongste leeftijdscategorie, de 15-27 jarigen, en bij de lager opgeleiden. Het grootste deel van de werkzoekenden staat al langer dan een jaar ingeschreven bij het UWV/werkbedrijf. Daarnaast is het aantal *bijstandsgerechtigden* in juni 2010 licht afgenomen. Dit was voor het eerst sinds januari 2009. In juni 2010 stonden er 33.450 mensen ingeschreven als bijstandsgerechtigden.

De vooruitzichten voor de arbeidsmarkt zijn positief. Het aantal *uitzendingen*, een *early indicator* van de arbeidsmarkt, neemt sinds april 2010 in Noord-Holland weer toe.³ Ook is het aantal *vacatures* weer aan het oplopen, een ander signaal dat het beter gaat met de arbeidsmarkt. De helft van de vacatures staat open in de sector zakelijke dienstverlening.

Vastgoed: woningmarkt verbeterd, kantorenmarkt niet

In Amsterdam staat 16,5% van de *kantoorruimte* leeg en naar verwachting zal dit aan het einde van 2010 zijn opgelopen tot zo'n 18%. Veel kantoorruimte staat langer dan 4 jaar leeg. De grootste voorraad bevindt zich in Zuidoost.⁴

Sinds eind 2008 zijn de gevolgen van de kredietcrisis op de Amsterdamse *woningmarkt* zichtbaar. In een paar maanden tijd daalden de verkoopprijzen sterk en nam ook het aantal verkochte woningen fors af, vooral de duurdere woningen. Daarna volgde - vooral in de verkoopprijzen - stabilisatie, waarbij de gemiddelde koopprijs van de woningen ongeveer 10% onder het niveau van voor de kredietcrisis kwam te liggen. Eind vorig jaar leek zich een voorzichtig herstel af te tekenen maar dat herstel zette in de eerste vijf maanden van dit jaar niet door. Na de jaarlijkse piek in december daalde in 2010 het aantal verkochte woningen weer.⁵ In de eerste vijf maanden van 2010 werden er ongeveer evenveel woningen verkocht als een jaar geleden. De woningmarkt lijkt zich dus op een lager niveau te stabiliseren. De kentering die zich in Nederland voordoet is in Amsterdam nog niet zichtbaar.

³ Gegevens over het aantal uitzendingen in Amsterdam zijn niet beschikbaar.

⁴ Kantorenmonitor Metropoolregio Amsterdam 2010

⁵ Jaarlijks worden er in de maand december veel meer woningen verkocht omdat mensen om belastingtechnische redenen en de vele heffingen die per jaar worden geheven de overdracht van de woning tot het eind van het jaar uitstellen. In 2008 en 2009 waren deze pieken extra hoog.

Schiphol, haven en toerisme

Schiphol heeft de zwaarste periode duidelijk achter zich gelaten. De toenemende export zorgt ervoor dat ook de vraag naar vrachtvervoer is toegenomen. Schiphol profiteert hier goed van. Het vrachtvervoer ligt in mei 2010 bijna 30 procent hoger dan een jaar eerder. Ook het aantal passagiers neemt weer toe, zowel de intercontinentale als de Europese passagiers. In mei vervoerde de luchthaven 5% meer passagiers dan het jaar ervoor. De aswolk zorgde in april echter voor een forse daling van het aantal passagiers. De *Amsterdamse Haven* wist nog niet goed te profiteren van de stijgende export. De overslag in de haven bleef, na een terugval medio 2009, de afgelopen kwartalen nagenoeg gelijk. Ten opzichte van een jaar geleden nam de overslag af met 6%.

Het *toerisme* in Amsterdam trekt ook weer aan. Het aantal overnachtingen in Amsterdam is sinds de tweede helft van 2009 opnieuw in de lift. Aanvankelijk was de groei vooral te danken aan binnenlandse toeristen, maar sinds de eerste maanden van 2010 trekt het toerisme uit het buitenland ook weer aan. Een deel van de passagiers die Schiphol aandoet, verblijft als toerist in de stad. Overigens is 2009 voor de meeste hotels een zwaar jaar geweest: de lage hotelbezetting heeft de prijsconcurrentie opgeschroefd. Bovendien zorgden de lagere bestedingen van consumenten voor een omzetzdaling in de totale horecabranche.

Indicatoren voor de Amsterdamse economie

Indicator	meest recente periode	mutatie t.o.v. zelfde periode vorig jaar (%)	waarde
Macro economie			
wereldhandel (index volume 2000=100)	mei-10	23%	158
AEX-index	jul-10	18%	326
bbp Nederland (kwartaal)	2e kw 2010	2,1%	
bbp Nederland (jaar)	2009	-3,9%	
bbp Amsterdam (jaar)	2009	-3,2%	
Arbeidsmarkt			
werkzame personen in Amsterdam	apr-10	3%	461.958
niet-werkende werkzoekenden in Amsterdam	jul-10	-3%	41.428
vacatures in Amsterdam	jul-10	12%	2.885
bijstandsuitkeringen in Amsterdam	jun-10	7%	33.450
Bedrijven			
aantal startende bedrijven in Amsterdam	apr-10	75%	1.052
aantal opgeheven bedrijven in Amsterdam	jun-10	122%	433
Woningmarkt			
aantal verkochte woningen in Amsterdam	jun-10	22%	645
gemiddelde prijs verkochte woningen (€ per m2)	jun-10	0,4%	3.845
Transport: Schiphol en haven			
passagiers op Schiphol	mei-10	5%	4.100.326
vracht op Schiphol (ton)	mei-10	28%	128.772
havenoverslag in Amsterdam (ton)	2e kw 2010	-6%	17.625.000

bron: CPB/O+S/Schiphol Groep/Havenbedrijf/UWV

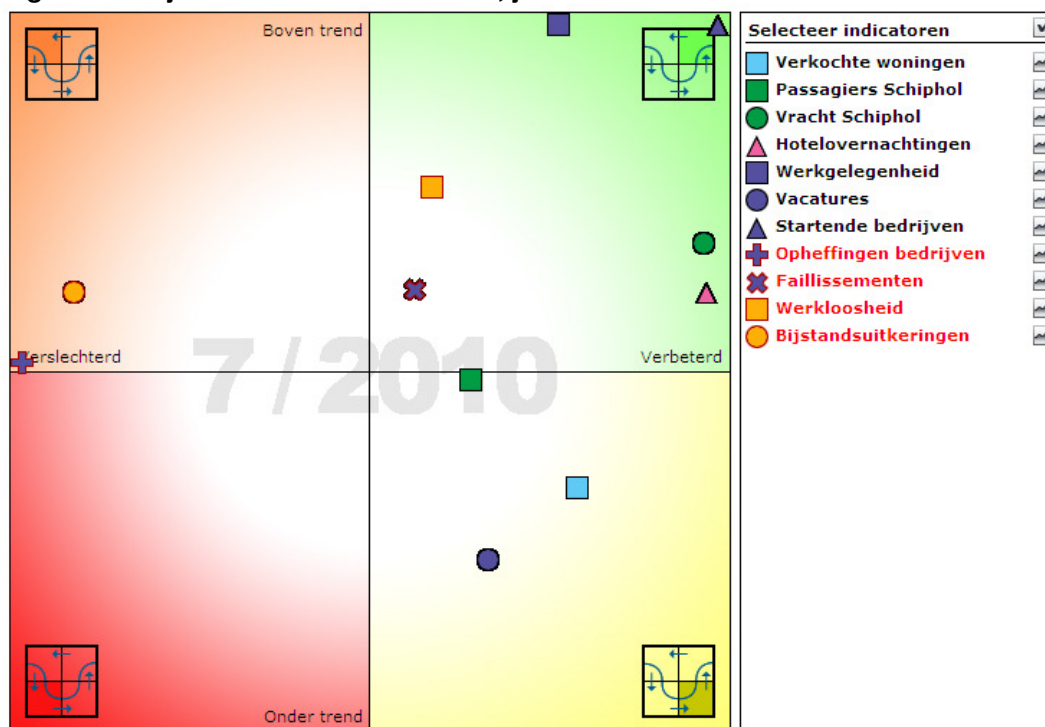
Conclusie

Net als Nederland laat Amsterdam medio 2010 de periode van economische krimp achter zich en verkeert de Amsterdamse economie in een herstelfase. Dit blijkt ook uit de conjunctuurklok (zie figuur 2), die voor een aantal indicatoren de stand weergeeft. De meeste indicatoren zitten in het groene kwadrant en daarmee boven de trendmatige groei. Toch is het nog te vroeg om te constateren dat Amsterdam de crisis al voorbij is. Hiervoor zijn er nog teveel risico's en onzekerheden. Zie bijlage 3 voor een nadere toelichting op figuur 2.

De Amsterdamse arbeidsmarkt verbetert. De werkgelegenheid neemt weliswaar licht af (als er gecorrigeerd wordt voor het effect van de wetwijziging), maar het aantal starters, uitzenduren en vacatures is toegenomen. Daarnaast is het aantal faillissementen, opheffingen, werkloosheid en bijstandsgerechtigden juist afgenomen, al is dat laatste nog heel pril.

De Amsterdamse vastgoedmarkt doet het minder goed. De woningmarkt lijkt zich te stabiliseren op een lager niveau, maar de kantorenmarkt is nog verre van stabiel. Ook de haven doet het minder goed, vergeleken met een jaar terug. Schiphol is wel verbeterd, vooral de vracht, en ook het aantal hotelovernachtingen is weer toegenomen.

Figuur 2 Conjunctuurbeeld Amsterdam, juli 2010

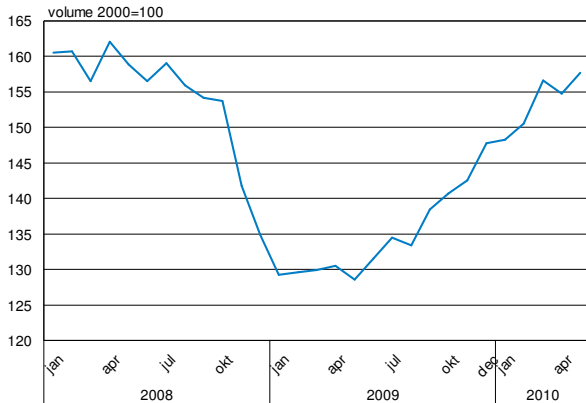

bron: www.os.amsterdam.nl

Bijlage 1 Figuren

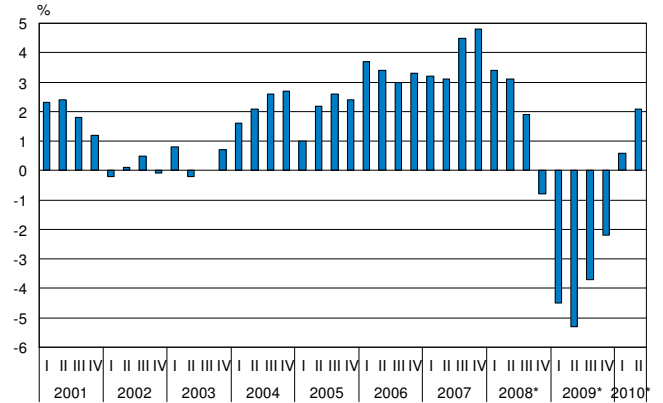
Macro-economie

Wereldhandel (volume), in indexcijfers (2000=100)

bron:CPB

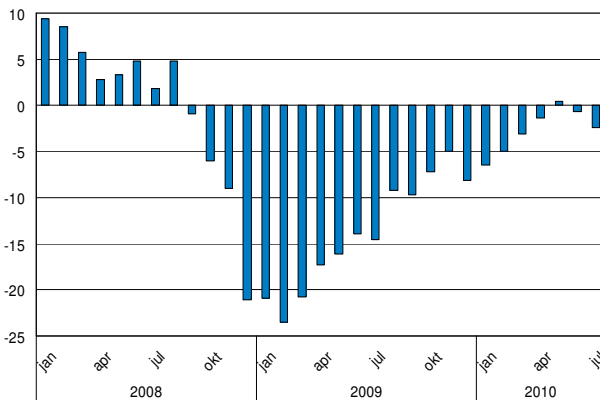
Groei bruto binnenlands product ten opzichte van hetzelfde kwartaal van vorig jaar (procenten)

*) voorlopige cijfers

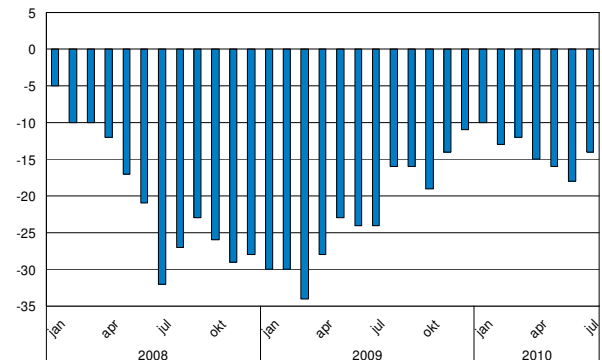
bron: CBS

Producentenvertrouwen, Nederland

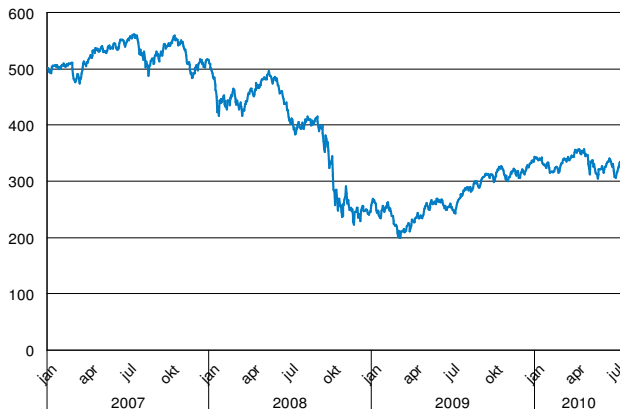
bron: CBS

Consumentenvertrouwen, Nederland

bron: CBS

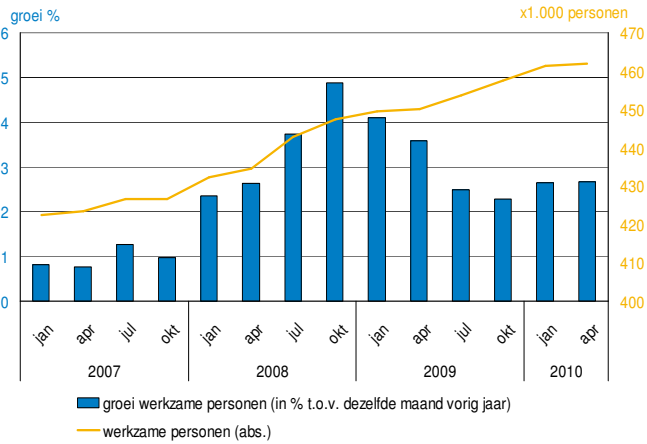
AEX index (dagkoers)

bron: finance.yahoo.com

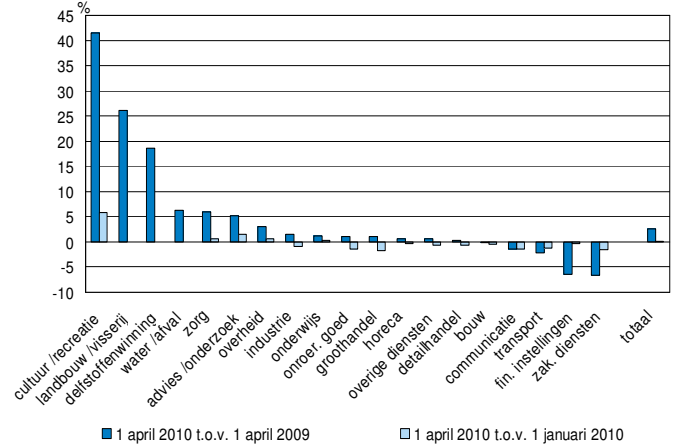
Arbeidsmarkt

Ontwikkeling werkzame personen, Amsterdam

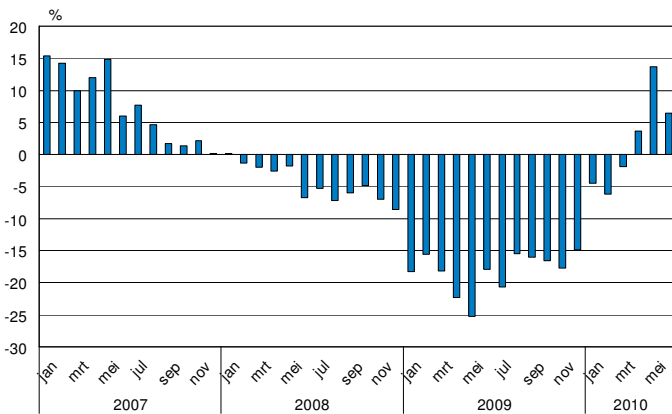
bron: O+S

Ontwikkeling werkzame personen naar sectoren, Amsterdam

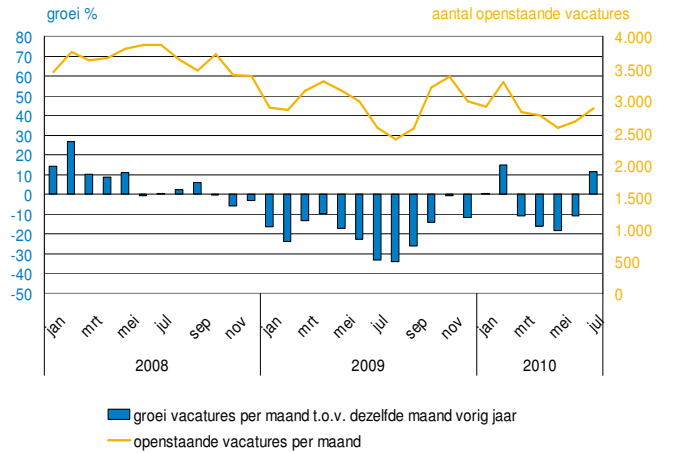
bron: O+S

Uitzenduren t.o.v. zelfde periode vorig jaar, Noord-Holland

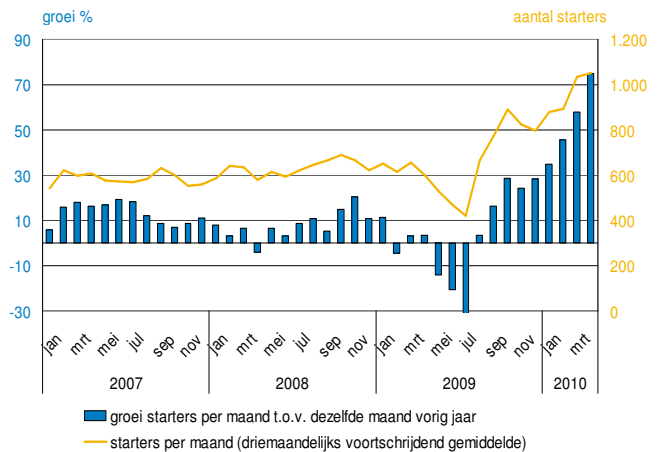
bron: ABU

Ontwikkeling vacatures, Amsterdam

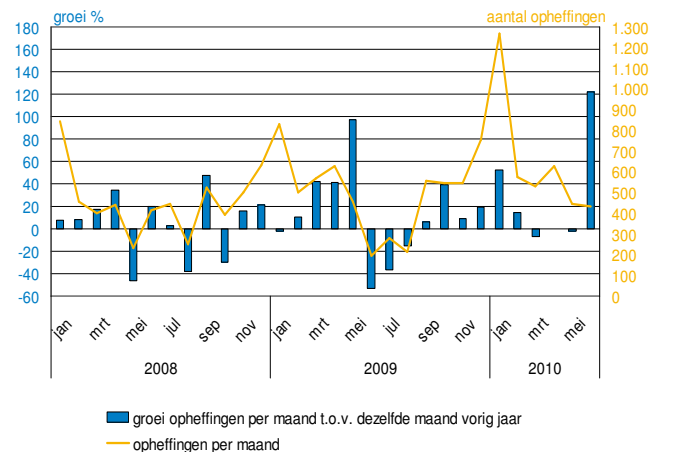
bron: UWV

Ontwikkeling starters per maand, Amsterdam

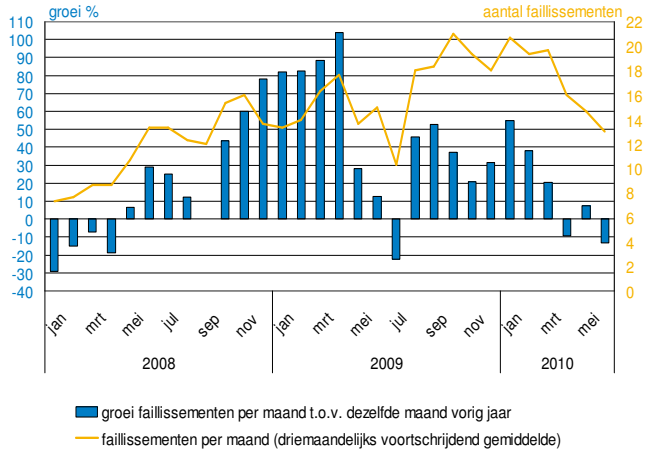
bron: O+S

Ontwikkeling opheffingen, Amsterdam

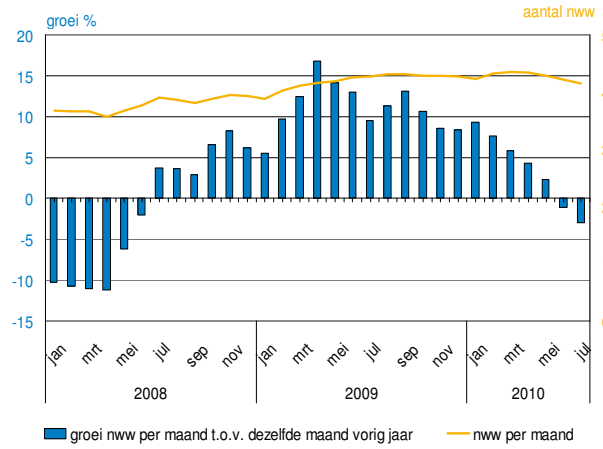
bron: O+S

Ontwikkeling faillissementen, Amsterdam

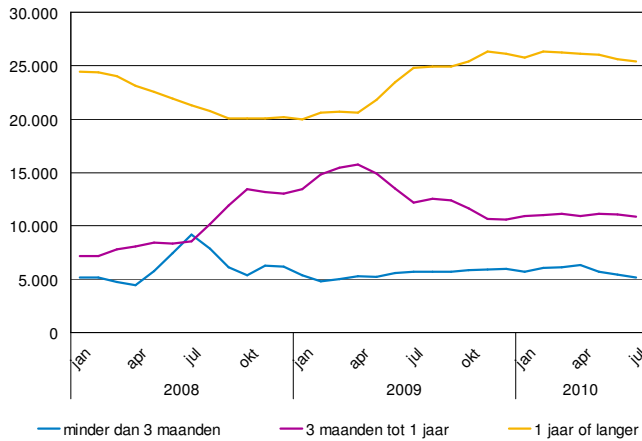
bron: O+S

Ontwikkeling niet-werkende werkzoekenden, Amsterdam

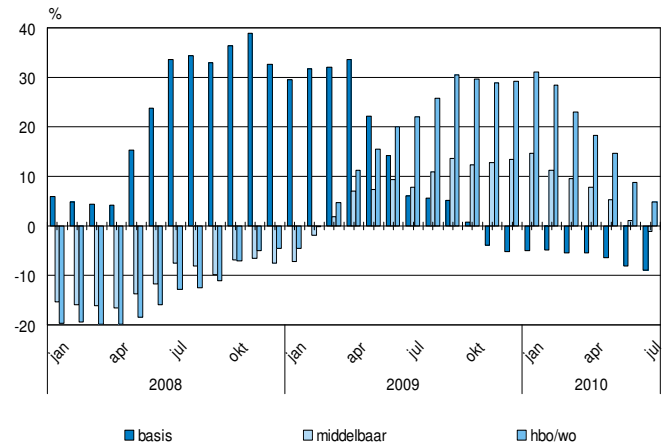
bron: UWV

Ontwikkeling niet-werkende werkzoekenden naar werkloosheidsduur, Amsterdam

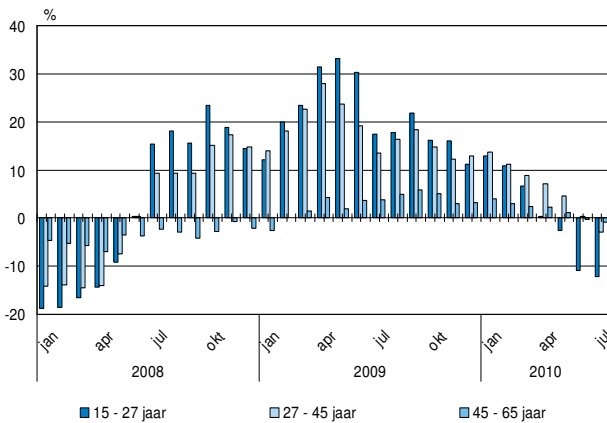
bron: UWV

Ontwikkeling niet-werkende werkzoekenden naar opleidingsniveau, Amsterdam

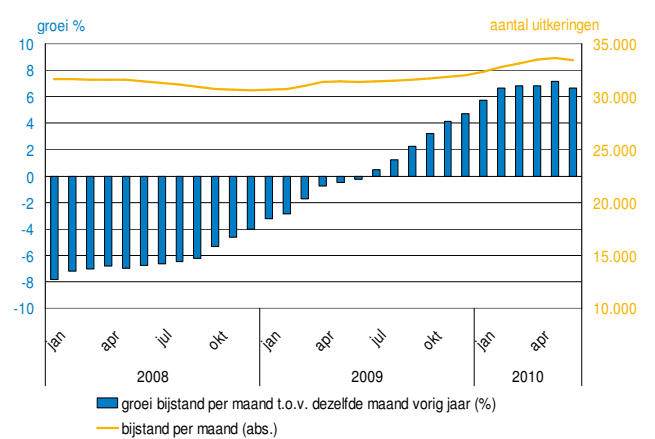
bron: UWV

Ontwikkeling niet-werkende werkzoekenden naar leeftijd, Amsterdam

bron: UWV

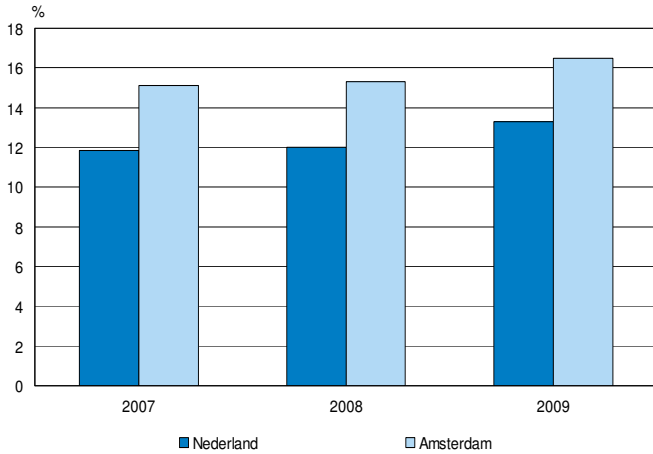
Ontwikkeling bijstandsuitkeringen (WWB LO en WIJ), Amsterdam

bron: UWV

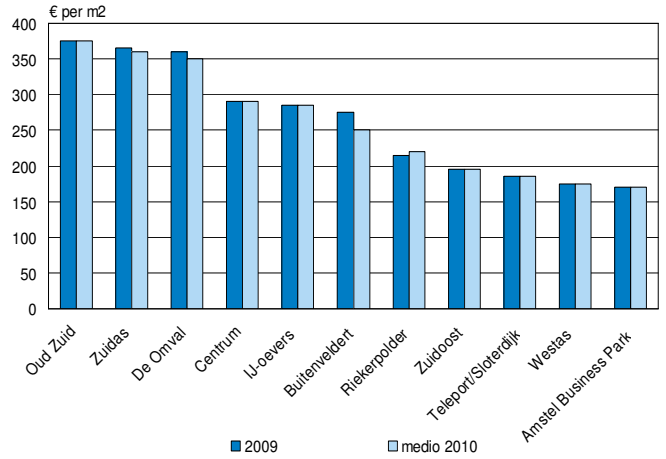
Vastgoed

Aandeel leegstand op de kantorenmarkt

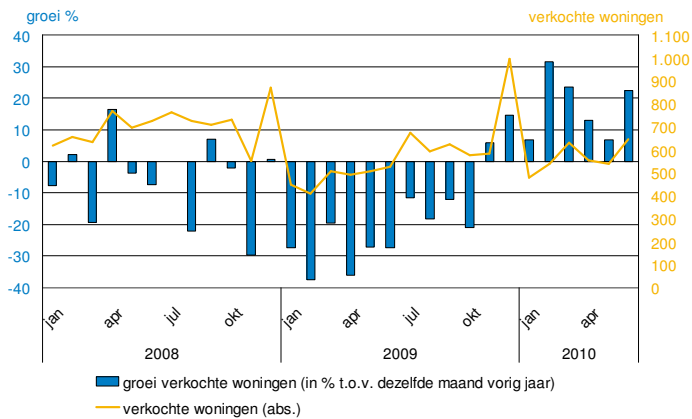
bron: Nederland compleet, DTZ Zadelhoff

Maximale huurprijzen kantoorruimten (in euro per m2 per jaar)

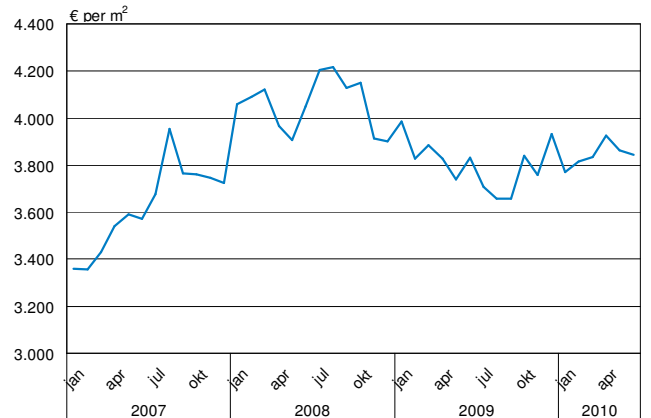
bron: Nederland compleet, DTZ Zadelhoff

Het aantal en de groei van de verkochte woningen in Amsterdam

bron: Vastgoedregister Amsterdam/O+S

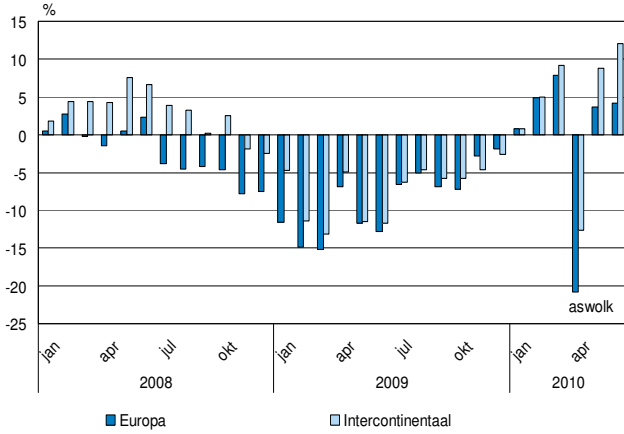
Gemiddelde prijs verkochte woningen (in euro per m2), Amsterdam

bron: Vastgoedregister Amsterdam/O+S

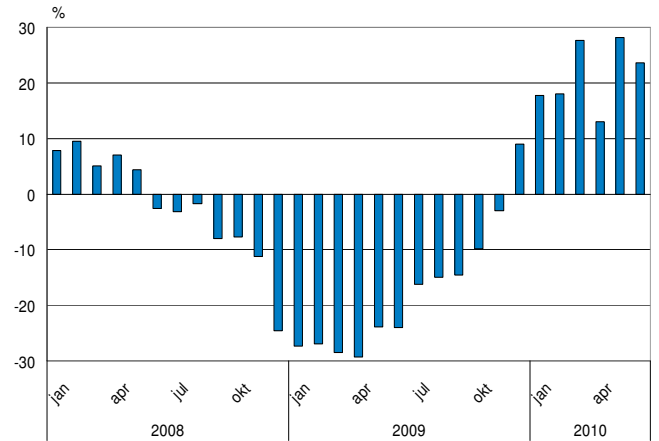
Schiphol, haven en toerisme

Passagiers op Schiphol ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar

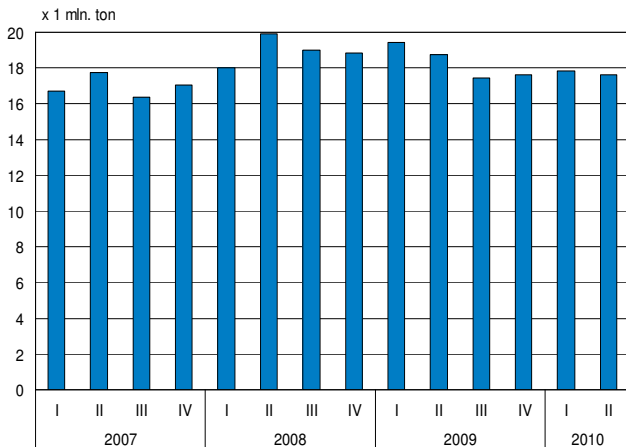
bron: Schiphol Group

Vracht op Schiphol ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar

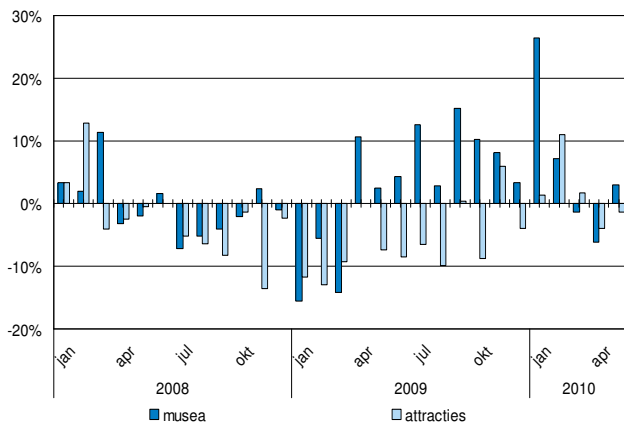
bron: Schiphol Group

Havenoverslag per kwartaal, Amsterdam

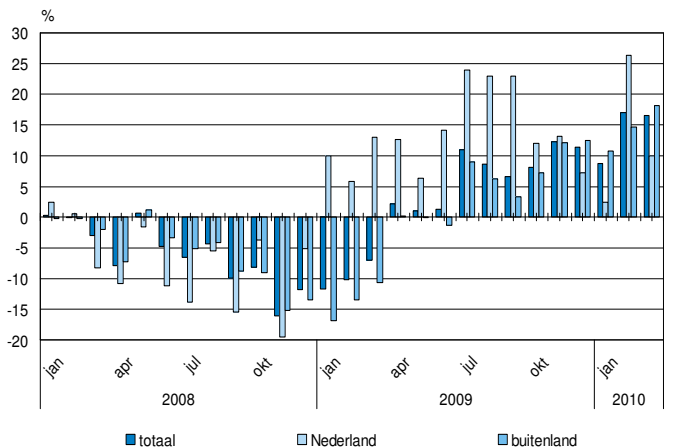
Bron: Havenbedrijf

Bezoekers musea en attracties t.o.v. zelfde periode vorig jaar, Amsterdam

bron: ATCB

Overnachtingen t.o.v. zelfde periode vorig jaar, Amsterdam

bron: CBS

Bijlage 2 Uitleg conjunctuurklok

Toelichting op de figuren

De ontwikkeling van de conjunctuur in de tijd (tot januari 2007) kan online bekeken worden op www.os.amsterdam.nl. De ontwikkeling voor heel Nederland is te vinden op www.cbs.nl.

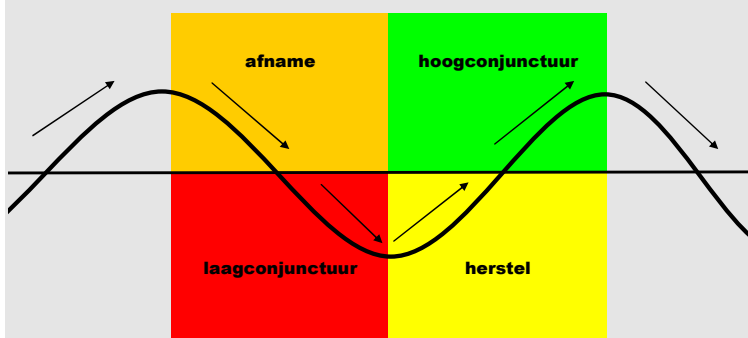
Algemeen

De figuren, die geïnspireerd zijn door de conjunctuurklok van het CBS, bevatten de meest recente cijfers van een aantal indicatoren die weergeven hoe de Amsterdamse economie er voor staat. In de figuren zijn de conjunctuurcycli te zien: hoogconjunctuur (groen), afname (oranje), laagconjunctuur (rood) en herstel (geel), zie ook onderstaande figuur. In een periode van hoogconjunctuur zal de meerderheid van de indicatoren zich in het groene kwadrant (boven de trend) bevinden, in een periode van laagconjunctuur in het rode kwadrant (onder de trend). Voor iedere indicator is bepaald wat de positie is ten opzichte van de lange termijn trend (verticale as) en ten opzichte van de korte termijn ontwikkeling (horizontale as). Hoe dichterbij het nulpunt, hoe kleiner de verandering.

Lange termijn trend

Waar mogelijk vormt de ontwikkeling tussen **2001 en 2007** (een periode van laagconjunctuur, herstel en hoogconjunctuur) de trend. Overigens deed de Amsterdamse economie het heel goed in deze periode, dit maakt het moeilijk om de trend te evenaren. Zie bijlage 2 voor de cijfers per variabele. **Boven de trend** betekent dat de variabele er relatief goed voor staat, **onder de trend** het tegenovergestelde.

Conjunctuurcyclus

Korte termijn ontwikkeling

Als er sprake is van een positieve ontwikkeling ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder, dan is er sprake van een **verbetering**, anders van een **verslechtering**.

Vooroplopende indicatoren

Bij een aantal indicatoren wordt de economische recessie eerder zichtbaar dan bij andere. Voorbeelden van vooroplopende variabelen zijn passagiers en vracht op Schiphol, hotelovernachtingen en vacatures.

Variabelen met omgekeerde ontwikkeling (in het rood)

Bij een aantal variabelen (in de legenda weergegeven in rood) wordt een positieve ontwikkeling als een afname gepresenteerd. Een voorbeeld is het aantal opgeheven bedrijven. Een toename van de opheffingen wordt gepresenteerd als verslechtering en een afname als een verbetering. De omgekeerde ontwikkeling maakt de interpretatie van deze variabelen wat ingewikkelder. In juni 2010 zijn er veel meer bedrijven opgeheven dan in dezelfde maand een jaar eerder, een verslechtering. Omdat het aantal opgeheven bedrijven in juni de trendmatige ontwikkeling benadert, bevindt de indicator zich op de middenlijn. Andere voorbeelden van variabelen met een omgekeerde ontwikkeling zijn werkloosheid, bijstandsuitkeringen en faillissementen.

Bijlage 3 Begrippenlijst

AEX	Amsterdam Exchange Index
ATCB	het Amsterdam Toerisme & Congres Bureau
Bbp	bruto binnenlands product
Consumentenvertrouwen	het gemiddelde van de saldi van positieve en negatieve antwoorden van 1.000 burgers op vragen over het economisch klimaat en de koopbereidheid (economische situatie de afgelopen en komende 12 maanden, financiële situatie de afgelopen en komende 12 maanden, gunstige tijd voor grote aankopen).
NWW	niet werkende werkzoekenden, de geregistreerde werkloosheid
Producentenvertrouwen	het gemiddelde van de saldi van positieve en negatieve antwoorden van 1.700 industriële ondernemers, klein en groot, op vragen over de economische situatie (verwachte productie, orderportefeuille en voorraden gereed product)
Werkzame personen	personen die een beroep uitoefenen voor minimaal 12 uur per week

Auteurs:
Carine van Oosteren
Tanja Fedorova
Dienst Onderzoek en Statistiek
www.os.amsterdam.nl